

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fors de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

EL CANTAR DEL DIA

A Barcelona fan festas,
pero jo encare no sé

si es perque 'ls quartos els sobran
ó perque així 'n pensan fé.

CRONICA

JA poden cavilar els senyors que componen la Junta de las Festas de Corpus, com vol el senyor Albó, ó de las Festas de Barcelona, com pretenen els regidors que no son neos; ja poden trencarse 'l cap combinant programas variats, ab números escullits, ab certámens d' esgrima, cóssos florits y premis á la virtut y al treball: que jo tinch la plena seguretat de que per mes que barrinin y per mes que fassin no arribarán may en inventiva y bon éxit á l' altura del autor, fins ara desconegut, del improvisat y sorprenent concurs de *bellesa masculina* que vá tenir efecte un dels días de la setmana passada en la *Vaqueria del Parch*.

¡Y ab quina senzillés vá combinarse tot! Ab senzillés y poch gasto.

Total l' inserció en un diari de un petit anunci que deya aixís:

«Señora americana retribuirá con esplendidez á caballero joven, de buenas facciones y elegante figura, que como á secretario quiera acompañarla á hacer un viaje de 6 meses por el extranjero. Escribir por correo á M. A., incluyendo fotografía y señas para su devolución y aviso para entrevista. Se admitirá la correspondencia hasta el 5 de Junio próximo.»

Un parell de pessetas, á tot estirar tres, que més no podia costar á preu de tarifa la publicació del reclam. Pero signém generosos: posemhi un duro.

¡Y quins resultats més estupendos ab cinch pessetas no més!

L' ánima del jovent de bonas faccions y figura elegant que tant abunda á Barcelona 's vá commoure, vá vibrar, com las cordas de un arpa polsadas per la má de un arcángel americá. L' anunci del concurs va aparéixer per primera vegada el día 27 de maig: l' admissió de fotografias y senyas terminava 'l 5 de juny: el plasso era, donchs, de nou días justos y cabals. En aquest breu espay de temps era precis posarse en condicions de interessar á la senyora americana, que brindava al que resultés més del seu gust ab una bona retribució en metálich... y en especie. Perque quan ella demanava un secretari, era més que segur que ho feya ab l' idea de confiarli... *ls seus secrets més íntims y recóndits*.

Y ja tenim al jovent codiciós de la breva no tocant com quí diu de pens á terra, pera presentarse degudament als ulls de la generosa dama.

Naturalment, qu' en nou días no 's poden fer miracles. Pero sí casi hi ha temps de ferse confeccionar un trajo nou á *la dernière*, ne sobra en cambi pera ferse replanxar el vell y traure'n las tacas, y en últim extrém sempre hi ha un bon amich que 's presta á deixar uns pantalóns ó un jaqué per un cas de compromís... Un amich ó un' amiga. He sentit contar de una dispesera, qu' en l' esperansa de cobrar mitj any que li déu un bon mossó que te á casa seva, vá deixar-lo convertit en un figurí.

Y lo que no pot fer el sastre, ho fá 'l perruquer.

Y de las mans del perruquer, á las del fotógrafo.

Els artistas de la cámara oscura que conta Barcelona no s' entenían de feyna, tal era la irrupció de joves macos y elegants que se 'ls presentavan á retratarse.

—De frente ó de perfil?—preguntava 'l fotógrafo.

—De la manera que compregui qu' estigui millor... Fassi un retrato ben *frappant*... Es per la xicota.

Casi tots deyan lo mateix. De manera qu' era qüestió de preguntarse:—¿S' ha declarat á Barcelona una epidemia d' enamorament?

Entre tant á correus comensavan á ploure cartas dirigidas á A. M. Cada plech tancava una fotografia.

Y cada plech va tenir al seu día la corresponent contestació. Un altre gasto, pero petit: deu céntims de franqueig per carta. ¡Y quina contesta més seductora, més afalagadora, més plena d' esperansas! Llegéixinla y compendrán l' emoció que produhiria en cada destinatari:

«Sr. D. N. N.—Para ponernos de común acuerdo espero de su amabilidad se servirá aguardarme el miércoles día 7 á las cuatro de la tarde, en el café de la Vaquería Suiza del Parque, siendo indispensable me indique en la entrevista quien puede darme de V. referencias, pues el día 14 salgo para Liege en el rápido de las diez de la mañana.

»Llevaré cuerpo blanco y falda negra.

»Su afma.—*Maria A.*»

—¡Hostia! ¡Peix al cove! ¡Ja som á Sans!—exclamarian els macos seductors.

—Ab una fotografia trech la gressa...—diria algún altre contonejantse satisfet.—Si ja ho sabia jo prou que allá hont se presenta aquesta cara meva de pillet bon minyo, no hi ha femella que resisteixi, per americana que sigui.

Y aixís, plé 'l cap de ilusions, passant la nit somiant viatjes y 'l día imaginant grandees y fruicions íntimas, arribá 'l dimecres, 7 de juny, la gran jornada vehina de la Pasqua... y de la Pasqua no florida, sino granada, qu' es la més positiva.

Ab cara també de Pasqua y empolaynats primorosament, la flor al tra y 'l bastonet en las enguantadas mans, anaren acudint á la Vaquería del Parch, primer un, després dos, després una dotzena, á continuació cinquanta, aviat un centenar... y dos cents... y trescents... y fins á la ratlla de quatre cents... S' ompliren totes las taulas. Els més entravan de llet. S' ompliren també tots els passeigs y caminals... y la dama del cos blanch y de la falda negra no 's veya en lloch.

Un impacient va enfilarse á la cima del Gurugú, per véurela venir desde aquella atalaya improvisada... Tot inútil... La dama no compareixia.

Y l' atmósfera ja prou carregada del barrejat perfum de pomada y benzina s' anava saturant de disgust y escama. Las caras somrients y arrodonidas per la joya y l' esperansa, s' anavan tornant llargas y ferrenyas. Els llabis que fins alashoras havían dibuixat una riallera V, simulavan una Δ invertida. Encatarinat cada hū ab la idea de qu' ell era 'l preferit, á penas si en un principi 's donava compte de que tots havían anat á la Vaquería ab igual ilusió... Per cada concurrent, els demés eran transeunts, curiosos, reunits allí per la casualitat, comparsas involuntaris del seu idili... Individualment, cap d' ells era capás de creure ni de imaginar que tots hi havían anat per lo mateix.

Tan sols quan agotada la paciència, á causa de la llarga espera, algú 's va treure la carta pera llegir de nou l' hora y consultarla ab el rellotje, 'ls demés anaren cayent del burro... Tots l' havían rebuda una carta com aquella, concebuda en els mateixos termes textuals, escrita ab el mateix carácter de lletra...

Aixó es una burla... Aixó es una rifada!...

Un crit de indignació va atronar l' espay. Tothom s' alsava de las taulas. Els mossos de la Vaquería no s' entenían de feyna pera cobrar el gasto. El senyor Montaner se masegava frenétich las patillas, temerós de perdre algunas consumacions, y encare més, recelós de que 'l poguessin pendre per autor de la comedia... ¡Quín espectáculo!...

Faltava allí en aquells moments la banda municipal oculta entre l' espesura, que ab una estruendosa tocada de las sevas hagués posat armónich coro:

ament a la festa... Faltava una traca que ho hagués enar bolat tot... Alguna cosa, en fi, que hagués atret a Barcelona en pes a contemplar l'origi nalfesim certámen de guapesa y elegancia mascle.

Els guapos y 'ls elegants no van tenir prou corretja. S' havían de pendre la cosa rihent, y se la van pendre per la tremenda. Fins van anar a ca 'l Governador en demanda de justicia. Y al periódich que publiá l' anunci, y a la agencia que l' havia fet insertar... Volían matarho tot, y 's contentaren ab que 'ls hi tornes sin el retrato.

**

Mal fet.

Perque ab las engrunas de aquest original certámen, escaldufat y tot, encare s' hauría pogut combinar un número pera las próximas festas, sens dupte 'l millor de tots.

Una exposició pública dels retratos.

Y la solemne adjudicació per sorteig, entre 'ls retratats, de la desitjada americana.

Perque han de saber que la americana existeix. Y si no existeix se fa fer que dimontril Els sastres ne fan.

Número extra del programa de las próximas festas:

Gran sorteig d' una hermosa americana de alpaca, entre 'ls joves de bonas facions y elegant figura de la ciutat de 'n Nyoca.

P. DEL O.

LA SOLUCIO DEL PROBLEMA DELS CARRETONS

"A lo tuyo, tú."

EL PLANY DEL CONCO

Quan fou mort el combregaren.

Mal-aguanyadas horas
qu' en ma vida he passat seguint disbauixas
y bojas bacanales ab temptadoras
papallonas de nit que ab or se venen,
sens poguer lograr may en ma escomessa
ni una mirada encesa,
perque de cor ni amor ellas no 'n tenen.

¡Horas mal-aguanyadas,
que depressa heu passat. Com las ventadas
arrebassan las fullas
dels arbres corpulents ab furia fera
m' heu desfullat el cor a mí com l' arbre
al fi d' aquestas bullas.

Mes no, que 'l vestiré a ell la primavera
y a mí 'm quedaré 'l cor fret com el marbre.

¡Mal-aguanyadas horas!
¿Per qué no vaig pensarhi jo llavoras
com he pensat avuy que no veuria
el meu cor assecat, sense potencia,
y ab fer remordiment ma conciencia?

Horas mal-aguanyadas,
no tornareu may més per ser gosadas

als brassos de una esposa
amable y carinyosa.
Las sedas tentadoras
tot se m' ho han emportat en pocas horas,
conciencia, or y salut y més encare,
lo qu' es més essencial per' ésser pare.
¿Qué no daría jo per no passadas
horas mal-aguanyadas?

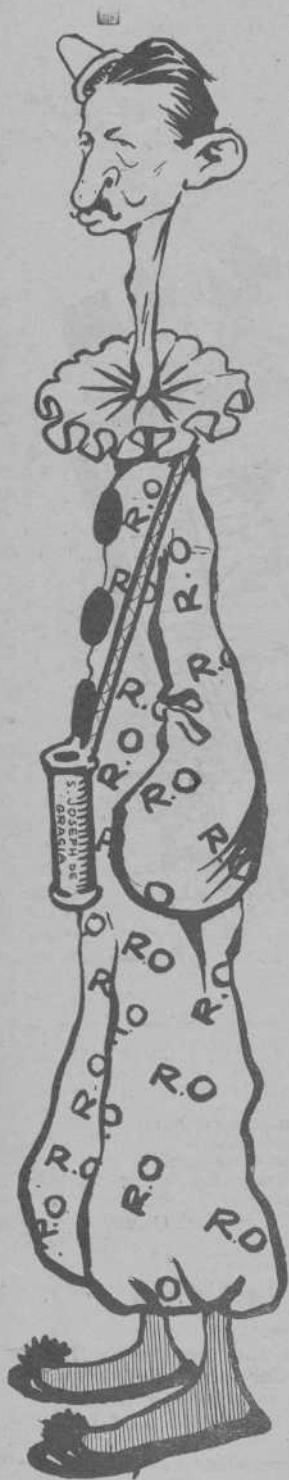
FÉLIX CANA

Sa Magestat la Cabra

La escena, qualsevol carrer. Interlocutors: un HOME y una Cabra; una vulgar Cabra de llet, d'aquestes qu' en incorporació y en manifestació pacífica, encare que un poch immoral, se passejan a tot hora per la vía pública.

HOME (*trayentse 'l barret y saludant a la Cabra ab la major serietat:*)—Els deus la guardin, senyora. Ara que la veig aquí a l'acera reposant, ¿voldria Sa Magestat ferme la mercé de concedirme un moment d' audiència?

TRAJOS QUE L' ALCALDE

Pel dia que serà pendent de la professó de Gracia.

CABRA (tot just girant el cap y parlant ab cert desdeny:)—Digas.

HOME:—Temps há que la volfa empendre, pero no gosava.

CABRA:—¿Tanta pó 't faig?

HOME (somrihent, ab ayre cortesá:)—No es por, sino respecte lo que Sa Magestat m' inspira. La veig tan mimada, tan considerada, tan privilegiada... que, la veritat, comprench que alguna cosa molt superior hi ha d' haver en vosté quan tals preeminencias y distincions se li concedeixen.

CABRA:—¿Ara te 'n adonas?... Ja ve de lluny aixó, mestre. ¿Ignoras que una antecessora meva va ser dida de Júpiter y que d' una de las sevas banyas va ferse'n el corn de l' Abundancia?

HOME:—De manera que Sa Magestat es descendenta de la ilustre Amaltea?...

CABRA (mitj cremada:)—Descendenta d' Amaltea, oriunda del Tibet ó filla de Vich, no ets tú qui has de venirme á pendre el pèl en aquestas alturas. Digas lo que vols y abrevia, que no m' he ajassat aquí pera parlar d' historia ab el primer transeunt desocupat.

HOME:—Al gra vaig, senyora, y perdoni la meva indiscreció, segura de que no ha sigut el meu ànim oféndrela. Jo soch ciudadá barceloní.

CABRA:—¿Y qué?

HOME:—Soch ciudadá barceloní y estich, com á tal, subjecte á un cúmulo tan gros de lleys, pragmáticas y reglaments, que no poca memoria necessito, solzament per recordarlos.

CABRA:—¿Y 'ls recordas?

HOME:—¡Per forsal... ¡Pobre de mí que no ho fes! La fortuna de 'n Rothschild no 'm bastaria pera pagar las multas ab que á cada dos per tres me venria castigat. Hi ha una llei que 'm diu quàn puch fumar y quàn no. Una que 'm priva d' escupir. Un' altra que m' impedeix fer... certas cosas en la vía pública. Un' altra que m' marca la direcció que haig de seguir pels carrers. Un' altra que m' impedeix obstruir las aceras...

CABRA (rihent:)—¿Y no n' hi ha cap que 't privi de respirar?

HOME:—Per ara no, pero no tindria res d' extrany que qualsevol dia me la trobés establerta. Ara bé—y aquest es el motiu que m' obliga á interpelar á Sa Magestat—¿cóm es que lo que á mí se 'm prohibeix terminantment y se 'm castiga, á vosté, pas sant per damunt de totes las lleys, se li tolera?

CABRA:—¿De qué parlas ara?

HOME:—¿Sa Magestat coneix las Ordenansas municipals de Barcelona?

CABRA:—No, ni ganas.

HOME:—Donchs jo sí. En ellas hi ha un article que diu: «Las cabras no podrán anar per las aceras.»

CABRA:—¿De debó? ¡Quína gracia!

HOME:—Dispensi... Lo que té gracia no es que l' article ho digui; lo verdaderament graciós es que á pesar de dirho y de no ferne vostés cap cas, no hi hagi ningú que 'ls posi 'ls pens á rotllo.

CABRA:—¿Aixó extranyas?

HOME:—Y molt. No 'm cab á la barretina lo que baix aquest aspecte passa á Barcelona. L' home, per ser home, té lleys que limitan la seva voluntat, y vulgas no vulgas está obligat á cumplirlas. La cabra també 'n té de lleys, pero no hi ha qui 's cuydi de férlashi respectar. Y aixís succeheix que, á pesar de lo que clarament preceptúan las Ordenansas municipals, la cabra 's passeja per las aceras, s' hi atura, s' hi ajeu, hi fa petar alguna que altra bacayna, las ompla de...

CABRA:—Sí; de... ja t' entencl...

HOME:—Y arriba á apoderarse'n de tal modo, que

S' ACABA DE FÉ,

Pel dia de la professó d' Horta.

PERQUE 'L PÚBLICH VEJI

Pel dia de la professó del Hospici.

molt freqüents son els cassos en que, ocupada totalment l'acera per un remat de cabras, els transeunts no tenen més remey que baixarse y tirar pel mitj del carrer, encare que hi hagi pols, encare que hi hagi fanch, encare que al deixarla s'exposin á quedar triturats per las rodas d'un tranviá. ¿Cóm se comprén aixó? ¿Cóm s'explica aquesta tolerancia, aquesta impunitat absoluta que converteix á las cabras en duenyas y senyoras del espay destinat al vianants?

CABRA:—¿Qué manso y qué ignocent ets! ¿Qui vols que ho impideixi, ángel de Deu?

HOME:—¡Els municipals!

CABRA:—¡Els municipals!.. ¡Pobrets! Interrogals á tots de un á un, y no 'n trobarás cap que ho sáiga que nosaltras no podém anar per las aceras.

HOME:—¿Cóm es donchs que saben altrás cosas? ¿Cóm es que saben quán han de multarme á mí y 'l cástich que 'm correepón per haver faltat á tal ó qual article de las Ordenensas?

CABRA:—Barrinas massa, y aixó no es bó per la salut Déixalas estar las causas de las cosas; mira no més els efectes y atempérat á 'n ells sense volguer saber res-més.

HOME:—¡Pero aquesta situació es humiliant per mí... Aconséllim Sa Magestat, tréguim del embull en que aquest conflicte 'm posa. Ja que no més, ¿cóm podria arreglarho pera tenir al menos els mateixos drets que vosté?

CABRA (ab molta naturalitat y després de meditar una mica):—Feste cabra.

A. MARCH

¡BETI JAI!

L'alegre crit éuskar sembla ser la consigna del present mes de juny.

¡Beti jai! Es á dir, ¡sempre festa!

Escarrassinse tant com vulguin els moralistas assegurant que «el treball es la primera virtut»

O 'ls confeccionadors del calendari no están per virtuts, ó demostren fer tant cas de la referida màxima com els amos d'automóvilis de las ordres del arcalde don Gabriel.

Trenta días té 'l mes; trenta días als quals, discretament repartits en setmanas, no 'ls correspondrían més que quatre diumenges.

Y no obstant, agafin qualsevol almanach, fixinse en l'actual juny, y 's trobarán ab l'agradable sorpresa de que 'ls senyors que 's cuydan d'aixó han tingut la bondat d'escampar dintre d'aquests trenta días cinch festes extraordinarias que 'ns vindrán com l'anell al dit.

L'Ascensió, Pasqua, Corpus, Sant Joan y Sant Pere; cinch días d'expansió y descans que, sumats als quatre diumenges que ja de dret ens pertocan, venen á donar un total de nou días festius.

Considerant que 'l corrent mes no 'n té sinó trenta, basta fer una operació aritmética de las més senzillas pera venir á treure la hermosa deducció de que, dintre d'aquest afortunat juny, treballant, ó fent veure que treballém, durant vintiu días, quedém bé ab Deu, ab els homes... y ab el Governador civil, que té una mica de cada cosa.

¡Ditxosa terra aquella ahont tan succulents plats poden oferirse al públich!

Un extranger, que una vegada examinava el nostre calendari, admirat davant de lo ben surtit que 'l rengló de festes se troba tots els mesos, me preguntava:

—Pero ¿quán se treballa aquí?

QUE SAB VESTIR BÉ.

Pel dia de la professó de la Barceloneta.

LA VICTIMA DEL "NELO,"

NICOLAU GALVEZ

(conegut per Gregori Brau, l' "Aragonés")

Assassinat en la xocolateria *Mallorquina* de la rambla del Mitj, la nit del 8 de Mars de 1904.

—¡May!—vaig estar á punt de contestarli. Pero vaig contenirme, tement que s' ho cregués y ho anés després á fer corre més enllá de la frontera.

Lo graciós es que, com si encare ab aquestas nou festas n' hi hagués pocas, l' Ajuntament, sempre oportú y sempre en caràcter, ha tingut la magnífica ocurrencia d' afegirhi unas quantas més, embas-

tant una serie de festeigs que han de durar del dia vint al dia trenta, *ambos inclusive*.

¡Quína llástima que tot aixó 'ns agafi sense quarts y ab el cul de las calsas foradat!...

«Pel juny, la fals al puny», solia dirse en altre temps.

Ara ho arreglém de diferent manera. Pel juny, festas cada día, y l' que no tingui pa, que vaji á veure las lluminarias ó á presenciar el *Coso florido*... desde la part de fora del Parch.

El mal concepte que aixó fa formar de nosaltes al extranger; els hàbits de ganduleria que crea; las sumas fabulosas qu' en jornals fa perdre á las classes treballadoras... ¿qué 'ls importan aquestas consideracions als fabricants de calendaris y als regidors, als qu' en un sol mes hi posan nou festas y als que arrodoneixen la obra augmentant alegrement aquest ja exorbitant número?

¡Quí sab, per xó!.. Possible es que 'ls que de tan delicada manera ens invitan á la holgansa ho fassin ab un fi polítich-económich de verdadera trascendencia.

Com tothom deu saber, els treballadors que avuy día están en vaga arriban á una xifra espantosa. A quaranta mil els fan ascendir càlculs que no semblan exagerats.

¿No podria ser que al convertir el juny en una festa casi contínua, els elements religiosos y els elements municipals tinguessin el noble propòsit de tapar ab aquest hàbil vel la crisi que lentament va aniquilantnos?

—Si hi ha quaranta mil obrers sense feyna—tal volta s' han dit—procurém que 'ls qu' encare treballan fassin festa... y tots estarán iguals.—

De haver sigut aquesta la idea dels patrocinadors del vigent festeig, confessém qu' es enginyosa á tot serho.

Plantats tots els treballadors al carrer, mirant els llums y escoltant las músicas, ¿quí s' atrevirá á parlar de crisis... durant deu ó dotze días?

MATIAS BONAFÉ

UN NUMERO QUE 'LS GOSSOS PREPARAN PERA LAS PROXIMAS FESTAS

Carreras de transeunts.

EN LLEGITIMA DEFENSA

—¿No vols que agafem els gossos?
Donchs t' agafarem á tú.

EDUARD AULÉS A BARCELONA

Com sab el lector, tinguem el gust d'extrényer la má al vell amich, que's troba de nou entre nosaltres, procedent de Cuba.

Sembla qu'era ahir que se'n hi anava y han passat disset anys. Cinch minuts fora del mon.

Lo primer que se'ns ha ocorregut ha sigut demanarli quatre lletres pera 'ls lectors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

A l'exquisida amabilitat del aplaudit autor cómic, devém, com á primícia de altres treballs que vindrán més tart, puig l'Aulés conserva en tota la seva integritat la salut y 'l bon humor, la següent carteta:

SR. D. ANTONI LÓPEZ

EDITOR.

Estimat amich: acabo de rebre la seva carta en que'm recorda la promesa que li vaig fer d'enviarli algo per LA ESQUELLA.

No's precipiti. Jo no puch escriure en catalá, sense adoptar avants algunas precaucions, per no exposarme á que 'ls lectors, després de llegir lo que jo escrigui, preguntin si ha arribat tropa.

Jo vinc d'un país infestat y es indispensable que'm fumigui. A l'Havana's parla un catalá que sembla ceba; fa plora 'ls ulls. Aixó no vol pas dir que allí's parlí bé'l castellá, pero vamos, un, se'n passa.

Allí l'Academia de la llengua catalana es la bodega (1).

El bodeguer de la esquina (2) es l'única autoritat pera resoldre las dificultats de llenguatge. Ha arribat á formar escola. Ell constitueix per sí sol la corporació, de la qual es President, vocal y secretari, tot d'una pessa.

¡Y si vosté sentís el catalá que parla! Jo prefereixo 'l que parlan á Barcelona 'ls municipals. Es més castís.

El bodeguer en lloch de dir que té mal de cap, diu que 'l cap li do; que li agrada molt lo jamó, (jamón) y que per postres sempre menja ques (formatje) y que l'altre dia va anar á Jesús del Mo (Jesús del Monte) y va anar á dinar á la fonda del Moll de Llum (Muelle de luz) porque allí fan molt bé l'arrós ab poll, (arrós ab pollastre) y's menja molt bé per un pes (un peso).

¿Qué li sembla?

Aixís es que m'haurá de dispensar, fill meu.

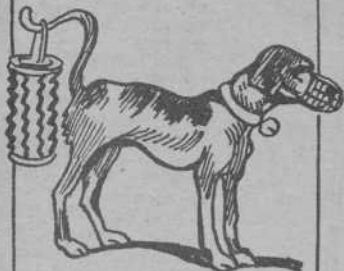
Pero ¡ey! paraula es paraula. Li prometo l'article y uns articles tan prompte com hagi fumigat y desinfectat el bagul del catalá y l'hagi registrat á tall de tabacalera, per si porta algun contrabando.

Per lo demés, ja ho sab: mani com sempre al seu bon amich y s. s.

EDUARD AULÉS

(1) Tenda d'Ultramarins. Y á propósit: A n'en Robert Robert el tenia molt capficat el desitj de saber com se'n deya á la Habana d'una tenda d'Ultramarins. Ara hauria sortit del seu cuidado. Se'n diu bodega.

(2) ¡Com si totes las bodegas no hi estiguessin en las cantonadas per tenir porta á dos carrers! Pero's diu aixís. ¿Qué hi vol fer?

Lámparas de garantía.
Remey que se'ns ha acudit
perque 'ls gossos de bon género
puguin circular de nit.

D' ESTIU

Carmeta, cada vespre
fas molta gresca
pe 'l passeig ab amigas
prenent la fresca.
Sortiu á buscar aygua
y á fer barrila...
¿Qu' es costum de las noyas
d' aquesta vila?
Será lo que tú vulgas,
pero una noya
deu estar guardadeta
com una joia.
Porteu cantirets d' aygus...
cara riallera ..
y agafan sed els joves
qu' us van darrera.
Si algun d' ells te demana
que 'l deixis beure
li entregará el canti,
com es de creure.
(Y molta beuhén á morro;
que hi ha un esplet
de joves que no volen
beure á galet.)
Al entregarlo ó rébrel,
tot fent bromassos,
te poden trencá l canti
com s' han dat cassos,
y prompte estará 'l poble
tot enterat
de com y que aquell jove
te l' ha trencat.
Créume, Carmeta, créume,
no fassis gresca
fora de casa 'l vespres,
prenent la fresca.

JAUME VILAR

TEATROS

TÍVOLI

Ja torném á tenir armada
l' ópera barata, y está clar,
de gent no 'n vulguin més: s'
hi entatxona.

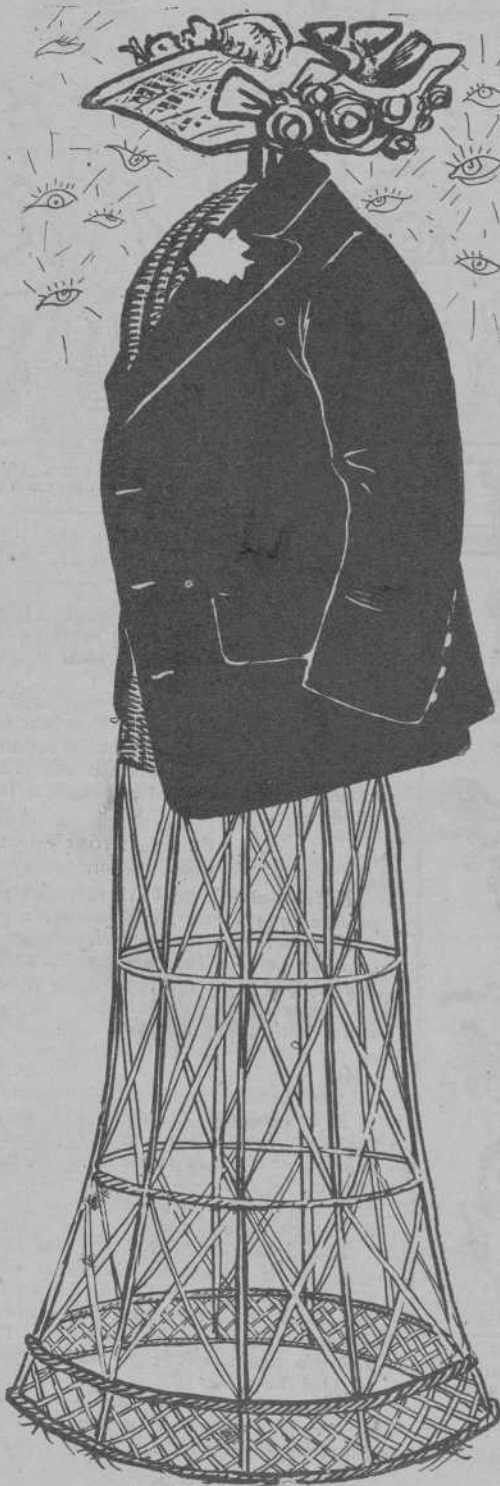
Aida inaugurá la marxa,
y Radamés, triomfador dels
abissinis, no vá poder triomfar
del públich. Aixó era
dissapte á la nit: donchs á
las dotze ó catorce horas del
fracás, ó sigui á la funció
de la tarde del diumenje, ja
tení substitut, y la partitura
de Verdi sino com una seda,
per ser un textil massa car,
anava á lo menos com un fil
de rodet.

Casi tots els artistes: la
Ranz y la Galan, en Gnac-
carini y 'ls demés van obte-
nir aplausos

Lo mateix succehí ab *Bohe-
me*, interpretada per la Conti
y la Vergieri, el tenor Bre-
da y 'l barítono Pagliolico;
tots ells sigueren aplaudits, y
ab relativa justícia, porque
s' ha de considerar que al
Tivoli avuy donan molt més
de lo que haurfan de donar
per lo que cobran.

Naturalment que l' art no
s' hauría de medir per cén-

LA PROTAGONISTA

De fil, de cotó ó de llana,
aquesta es l' "americana".

tims, pero foran á milers els
que dejunarian sino cantes-
sin més que 'ls artistes de *pri-
mo cartello*, y 'ls tenors de
á 5 mil pesetas per funció.

NOVETATS

L' Echegaray cap á sas ve-
llessas se 'ns torna divertit.

Per aquest motiu, sens
dupte, ha calificat de farsa la
seva última producció titula-
da: *A fuerza de arrastrarse*
perque lo que hauría pogut
ser una bonica comedia, en
mans del extraordinari dra-
maturg, del gran deformador
de la realitat, s' ha transfor-
mat en una producció *sui gé-
neris*, que si per alguna cosa
's fa notar es per lo rara,
heterogénea y desequilibrada.

No 's comprén que l' ambi-
ció apelí á uns recursos tan
puerils pera fer fortuna com
la de organisar un desafío
de camama, y menos encara
s' explica que aquells á qui
ensarrona 's deixin burlar de
una manera tan burda.

Resulta també molt ex-
traordinari que un home que
arriba fins á ministre temi 'ls
efectes de una escridassada
y s' avingui á adquirir per
trenta mil duros uns docu-
ments qual gravetat l' autor
no ha sapigut explicar prou
bé. ¡Oh, y aquí Espanya,
ahont els que logran calarsar
ab una cartera se 'n riuen
sempre plá bé dels seus de-
tractors!

Las bromas de *vaudeville* se
barrejan en aquesta obra ab
els tochs sentimentals; pero
de un sentimentalisme cursi,
de folletí barato. No es extrany
que no emocionessin, ni al
més ben disposat á deixarse
commoure.

Y es que 'l Sr. Echegaray,
sempre fantasiós, habilidós
y convencional; sempre afi-
cionat al joeh dels recursos
escénichs no ha trobat encara
avuy la nota de la sinceritat,
aquell fruit sutil que s' infiltra
en l' ánima del espectador,
proporcionantli el goig íntim
de la compenetració.

En la interpretació de la
obra, tant la Guerrero com el
seu marit interpretaren dos
papers dels seus, repetició
mil y una dels mateixos tipos:
papers dels que no obligan
á estudiar. No dirém lo ma-
teix de la Srta. Bremón, que
feu el sacrifici de sa gentil
belleza, pera presentarnos
una nena impertinent, avicia-
da, capritxosa y lletja y es-
trafeta. Se 'n sortí admira-
blement. El Sr. Palanca se
troba també en el seu element
en el paper cómich de un
aristócrata presuntuós y saba-
tassos. En quant als senyors
Santiago y Díaz de Mendoza
(Mariano) foren potser els
qu' estigueren més justos en
sas respectivas parts episó-
dicas.

Els guapos de la Vaquería del Parch

Pel correu interior y assegurant-nos la seva autenticitat, un amable desconegut ens envia aquests retrats, escullits—diu ell—entre 'ls mes suggestius dels galants joves que aspiravan á ser secretaris y acompanyants de la fumosa americana.

Sense respondre de res y únicament á títul de curiositat, els publicuem pera satisfacció dels nostres lectors.

Per lo demás, l'obra siguiu posada ab l'esmero y'l bon gust que té per costum la companyia.

* *

Sobre la producció vaig sentir en boca de un espectador la següent ocurrència:

—Vaja, que si á Suecia s'enteran de que'l Sr. Eche-garay ha escrit una obra com aquesta, li retiran la meytat del premi Nobel que li han concedit últimament.

AL PARALELO

En el *Condal* fou estrenat el drama de tendencias sociológicas *Lo inevitable*, original del Sr. Bocio.

Té marcat caràcter melodramàtic, y fou aplaudit al final de tots els actes.

Y aixó que'l conflicte social no es fácil que avenci un pas per aquest camí.

* *

A *Apolo s'* ha estrenat ab éxit una sarsuela en un acte titulada *La huelga de mineros*, lletra de'n Folch Hernández y música del mestre Reig. La veritat es que no careixen de condicions, ni'l libre ni la música.

* *

No he tingut ocasió de veure las produccions *Lisis*, *trata* y *Paralelograph* posadas en el *Nuevo*, pero se m'assegura que han sigut molt ben rebudas, especialment l'última ab tot y valer menos que la primera (aixís m'ho han dit) degut á son caràcter de actualitat y á las moltas alusions que conté relatives á tipos y cosses de aquell barri.

* *

Per últim, el *Pabellon Soriano* han aumentat sas amenas *Varietés* ab els artistas *The Sleedes Comp.*, qu'executan un número interessant titulat *La casa misteriosa*, pantomima moguda y entremaliada molt del gust del públich.

N. N. N.

BROMAS DEL ESTIU

Si vols mal á un gós
dígas qu' es rabíós.

Fa temps que de Barcelona la rabia s' ha ensenyorit, y un gran contingent abona á can Ferrán, segons dona la premsa per succehit.

Després de molts y molts cassos, contra 'ls gossos vagabonds l' Ajuntament ha fet passos, y al objecte ha adquirit llassos y burros y carretóns.

El meu gós qu' es un gós manso s' ha enterat d' aquest bon zel; y pel carrer may descanso: jo vigilo, y éll el ganso

(va mirant ab un rezell)
Está clar, la bestiola que sab las cosas com van, veu que no es sa rassa sola si no tota la espanyola la que viu sempre rabiant.

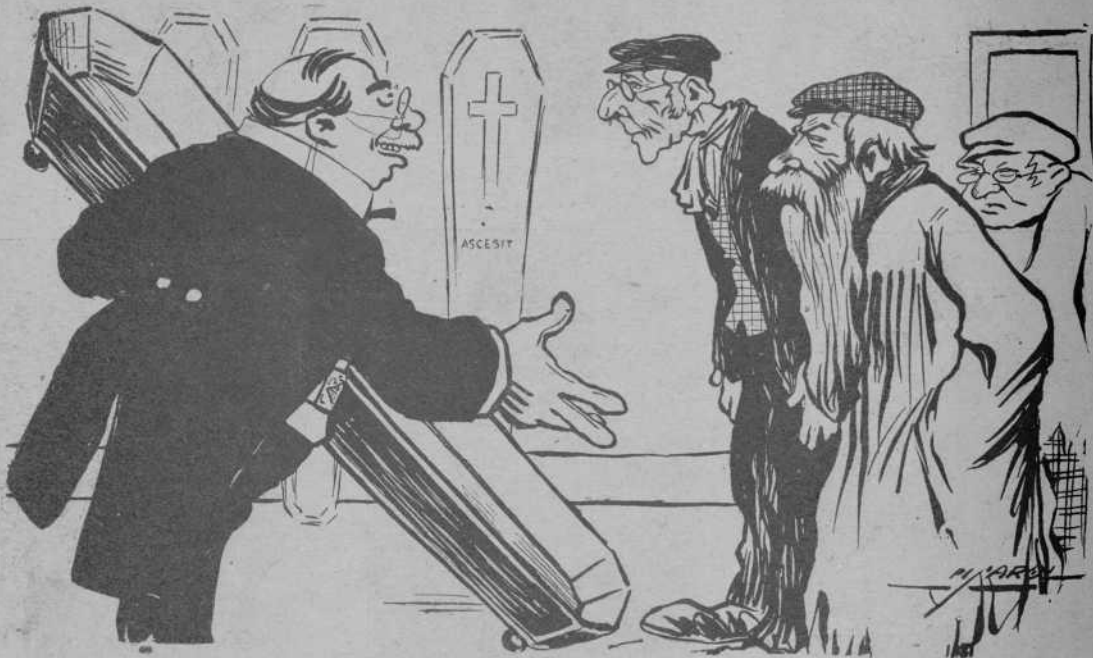
¡Pobrets cans, pobres mastíns! No us valen grinyols ni plos. Propi dels barcelonins es el tenir verí á dins y el viure ab la rabia al cos.

Jo mateix no fico basa en lloch que tot m' acalora; tot lo día *toco l' ase*, y m' empipo ab els de casa y 'm barallo ab els de fóra.

Quan veig pel carré á un company que fá brasset ab la novia y 's fan mimos ab afany, sento un malestar estrany qu' es principi de hidrofobia.

El contemplar quan camino tan gomós ab tanta flavia, y no trobá... un mal destino; tot aixó á mí 'm treu de tino

UN PREMI QUE NINGU 'L VOL

El premi de la "vellesa".

y es un síntoma de rabia.

M' indignan las tonterías que 's fan allá al Paralelo; m' enfadan las ximplerías que 's diuben tots aquests días sobre la causa del Nelo.

Y 'm trobo moltes vegades que sembla que 'm torni boig, y 'm sento unas fogueradas y prenc'h tals enrabias que, la vritat, no 'm fan goig.

Y la gran velocitat d' automòvils y tranvías me tenen enfutismat que faría un disbarat si 'm sobressin energías.

Els que caminan m' irritan, els que s' sturan m' alteran, els que m' empenyen m' excitan, els que veig venir m' enftan y els que se 'n van m' exasperan.

Tot m' encén, tot me fa mal; tot me molesta y sulfura y fins trech foch pel caixal... que aixó es molt mala senyal en la humana criatura.

Per últim, ara ab las festas estich tant fora de tó que faría mil protestas... (sombras també manifestas de la meva exaltació).

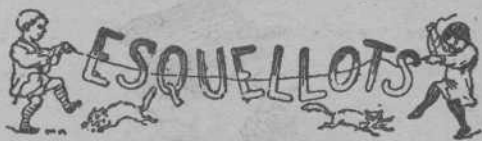
De modo que aquesta vida sols es bona pels panolis que tenen rals y *querida*; pels pobres jans, sols convida á menjar sempre *raviolis*.

Per xó crech que val la pena de rumiá aixó ben formal, y penso aquesta quinzena ferme posá una cadena, un bon collar y un bossal.

Perque, al fi, qualsevol día, seguint en l' estat furios la rabia 's declararía

y, la vritat, ¡no voldría encomanarla al meu gós!

FRA NOI

Entre 'ls joves elegants y de bona presencia que van acudir á la Vaquería del Parch s' hi contavan no poch casats.

Un d' ells deya:

—L' americana m' ha triat á mí. Ara sí que ab la meva dona s' ha acabat tot: hi posaré molta terra, y potser molta aygua de per mitj.

D' aygua no n' hi va posar més que un vas. El que 's va beure á la Vaquería per acompanyar una copeta de licor barato.

Y encare després del fracás li tornava á la boca.

El més ingénuo de tots va ser un que al preguntarli 'l mosso que volía pendre, respongué tot decidit:

—Una americana.

Els que 's prenfan la cosa pel cantó de la severitat, deyan:

—Mentida sembla qu' en una ciutat com Barcelona hi haja un número tan gran de fulanos disposats á xalarse y á viure á expensas de una dona.

Un dels que van caure en el bertrol retxassava aquesta imputació, dihent:

—Els que parlan aixís son els que ab las sevas condicions físicas deficientes no son capassos de interessar á cap filla d' Eva, per poch exigent que siga.

CONCURS INFANTIL

—Senyora, té que perdonar, pero aquesta es la beguda oficial del Excelentíssim Ajuntament de Barcelona.

ESPERANT QUE COMENSIN LAS FESTAS

Ja tenim en Zangotita
¡rataplán!
allistant la gent petita
y ensajant.

PORTANTLOS AL CONCURS

—¿Si guanyarán premi? Ja ho crech, caballers:
son notabilíssims... com á ploraners.

Un dels currutacos engallinats, se feya l'espavilat, dihent:

—Vaja, lo qu' es jo ja me la tenia tragada. Ja ho sabia que aquella cita era un bromasso.

—¿Y donchs perque hi anavas?—li preguntaren.

Y ell respongué:

—Per curiositat. Per veure quina cara feya la senyora americana.

La Veu de la Calúnnia días enrera publicá una noticia redactada en els termes ofensius que té per costúm, participant que un dels fills del Sr. Morayta de Madrit, que 's troba actualment á Barcelona, presentia la plassa de Mestre de Ceremonias del Ajuntament.

De passada donava *La Perdiu* unas quantas picossadas al partit republicá.

***

Com la xafardería de *La Veu* no té més 'l mínim fonament, el Sr. Morayta fill enviá dos personas á aquella redacció, á entrevistarse ab el Director, y no per desafiarlo, sino per demanarli la rectificació de una especie tan falsa y temeraria.

El Director no hi era. Demanaren per las horas que tenia de rebre: no 'ls sapigueren informar. Li deixaren una carta demanantli una entrevista y concedintli 24 horas pera contestar, sense que hajin tingut resposta.

Ni resposta, ni rectificació de cap mena.

***

Coneguts aquests antecedents, diguin las personas desapassionadas á quina altura queda la dignitat y la bona fé de la premsa perdigotaire.

A l'altura del ximple que ab la cara cuberta ab una máscara sortís al balcó tirant una escupinada al primer transeunt que s' escaygués á passar pel carrer.

Bó es que s' haja format una lliga contra 'l desafío. Pero com á complement se n' hauría de formar un' altra contra els periodistas que ofenen, insultan, injurian y no responen dels seus actes, expedint-los'hi una patent que 'ls fés acreedors al despreci públich.

Dimecres va comensar la vista de la causa sobre l' assassinat de Nicolás Gálvez Martínez, conegut per Gregori Brau (a) *El Aragonés*, qual retrato doném en el present número.

S' assegueren en el banch dels acusats el conegut pinxo Nelo y Vicens Lacambra (a) *Vicentet*, un dels seus protegits... tan protegit que lográ ferlo nombrar empleat de consums, valentes de las influencias que tenia en aquell Ajuntament... quan encare en la Corporació municipal no hi havia majoria republicana, ni cap republicá formava part de la Comissió de Consums.

***

La vista de un succés tan conegut poch oferí de nou. Tots els fets se sabian ja y davant del Tribunal s' acabaren de aclarir.

La impresió del públich era ben poch favorable als acusats.

Una frasse que s' atribueix al Nelo, al final de la primera sessió:

—Prefereixo anar á presiri que no que 's suspenguí 'l judici, perque allí estaré millor que á la presó.

Apúntin aquesta opinió autorisada els partidaris del régimen celular, tenint en compte que no tots els dels que 's veuhen tancats en una celda son Nelos, y devegadas, ni delinqüents tan sols.

Acaba de morir un príncep alemany, qu' en la

PEL CONCURS DE PLANTAS Y FLORS

—Senyó Oliva, miri aixó:
¿què me 'n diu d' aquestas plantas?

—¡Veyám, veyám, pobras flors
si á la fi obtindrán medalla!

época de la Revolució ja casi estava facturat com á rey d' Espanya. Fransa va posarhi 'l veto; Alemania va semblar que cedía, y al poch temps, á conseqüencia d' aquest fet, estallava la guerra franch-prussiana.

El príncep era en Leopold de Hoenzollern Sigmaringen. Un nom una mica enrevessat.

Pero que aixís y tot va fer farrolla. A Madrit li deyan: ¡Hole hole si me eligen!

Y aquí á Barcelona, fins l' *Avi Brusi*, que tractant-se de prínceps de la sanch sembla que s' hauria de mostrar molt comedit, en aquella ocasió va tirar un cabell blanc al ayre (llavors encare 's pentinava) y va escarnirli 'l nom, titulantlo: «¡Hola, hola ja 'ns xeringan!»

***

Y tal com els haurían xeringat, si arriba á venir á Espanya y arriba á tenir una mica més d' aguant que 'l caballeresch D. Amadeo de Saboya!

Hem rebut, y repartit entre personas necessitadas, sis bonos que la Societat *Clarís* ha tingut la bondat d' enviarnos en celebració del XVI aniversari de la seva fundació.

En nom dels favorescuts doném las gracias á tan filantrópica Societat.

L' Exposició que de sos ensaigs ha fet á ca'n Parés la senyoreta Lluïsa Batet, no ha de ser considerada com l' obra definitiva d' un artista format, sino com una demostració de las facultats naturals que adornan á una aficionada, que 's deu á sí mateixa tot lo que fa, havent prescindit fins ara de la guia y dels consells d' un mestre.

Baix aquest concepte la exhibició constituheix una verdadera curiositat.

Llegeixo:

«A la una de ayer tarde prosiguió su viaje á Tarragona el *destroyer* «Osado», con objeto de reunirse al «Lepanto».

Vels'hi aquí un *destroyer* que fa honor al nom que porta.

Per anar tot sol de Barcelona á Tarragona se 'n necessita molta d' *osadial*

Sr. Franquesa, ab *franquesa* li diré que la claretat y la *franquesa* son las qualitats més estimables pera tractar ab el públich.

Ab referencias á Juan de Dos, va dir LA ESQUELLA que la Sra. Morera guanyava sols 12'50 pessetas en el seu Teatro; y vosté, Sr. Franquesa, va rectificarme dihent qu' eran 19 las que li pagavan.

Mes ara he sapigut que las 19 pessetas eran la suma de dos sous: el de la Sra. Morera y 'l del seu marit Sr. Vinyals.

¿Per qué no aclarar las cosas desde bon principi? ¿No veu que ara hi haurá qui posi en dupte lo que ha dit, aixó es: que las diferencias surgidas entre vostés no eran qüestió de *xavos*, sino de *dignitat*?

***

De tots modos, la Sra. Morera ha signt ventatjósament contractada per en Díaz de Mendoza. Y aixó es lo més sensible, no per ella, pero sí pel *Teatro catalá*, atacat d' una mesquinesa mortal y matadora.

Trist es que pugui dirse que lo que 'l *Teatro catalá* llenca, el *Teatro Espanyol* ho arreplega.

En vista de qu' enguany no s' ha repetit á Arlés la *Festo vierginenca*, en la qual las nenas provensals feren gala de la seva hermosura nadiuha realsada per son trajo característich, la esposa d' en Mistral l' ha reproduhida en petit y ab carácter familiar, reunint en la seva residencia de Maillanne á las nenas de la població, garbosament habilladas ab el pintoresch trajo anlesench.

Per ellas va tenir obsequis galans y frases de carinyosa simpatía.

«No abandonéu—las hi va dir—aquest vestit tan

UNA CANDIDATA

—Vosté dirá, senyora.
—M' han dit que la majordomia está vacant, y com que una servidora hi si-
lunt majordona molt temps, venia á veure si 'ns podrém entendre.

escayent y elegant, que sols per veure'l y admirarlo
'ls poetes, artistas y personas de gust venen molts
cops á nostra estimada Provença.»

El vell autor de *Mireya* 's fonia de gust contem-
plant aquell bell aplech de companyonas de la seva
immortal heroína.

Ara 'm recordo qu' encare no 'ls he parlat de la
emissió de sellos manada fer pel govern en com-
memoració del centenari del *Quixot*.

Ara que 'ls he vistos trobo que va fer molt santed-
ment quedantse'ls á Madrid, que ja no es sols la
vila del Os y l' Arboesser, sino també la terra clás-
sica dels bunyols.

¡Bonichs sellos, dignes rivals dels paperets que
emplean els confiters per' embolicar carmetos!...

—Més que sellos commemoratius de un centenari
—deya un filatèlich tot cremat—¿no saben lo que
son? ¡Sellos de l' ignominia!

A París actualment se preocupa l' públich de la
duració dels espectacles teatrals, tenint en compte
la que han de tenir els entreactes.

TELEGRAMA DE VALENCIA

—Se ha perdido totalmente la cosecha de calabazas... ¡Ay!... ¡Quina sort! Aquí no que no s' ha perdut.

Al efecte s' ha procedit á una
votació entre 'ls concurrents á
un determinat teatro, de la
qual resulta que la major part
dels espectadors demanan:

Que las funcions comensin á
dos quarts de nou del vespre:
que terminin á dos quarts de
dotze; y que 'ls intermedis no
durin més que deu minuts. El
temps just de fumar un ciga-
rret.

***
Bó sería que aquesta moda
s' implantés.

Y com las modas de París
cundeixen per tot el món, no
estaría de més que la vejéssim
implantada á Barcelona.

¡Poderse ficar al llit á las
dotze de la nit, després de ha-
ver passat la vetlla en el tea-
tro, quina delicia!

Xascarrillo de postres:
Entre autors dramátichs:

—¿Y l' drama que tens entre mans?
—Un dia de aquests me posaré á escriure'l.
—De manera que no l' has comensat encare?
—No: nou mesos fa que 'l porto al cap... pero t'
haig de dir que he tingut un embrás magnífich.

Si t' agrada, ves, agafa,
una ampolla de cervesa:
la destapas, y llavoras...
si 's buyda no podrás beure...

Quin tip de tocar campanas
els campaners se farían,
si haguesain de tocá á morts...
per tots els morts que caminan!

Ves á Granada la bella
y digas á ma estimada,
qu' estich pensant constantment...
ab solucions de xaradas.

May es tart quan se va á l' hora;
may es tart quan el gall crida;
may es tart per 'nà á cobrar...
Nunca es tarde... al mediodía.

Per efes anéu á Russia,
y per instrucció á Alemania;
per epanyols á Pekin,
per xinos... á tot el mapa.

¿No sabs perque canto, nena...?
Donchs ets molt ignorant, maca.
¿Qu' ho vols saber? Allá va:
Canto... perque 'm don' la gana...

ANDRESITO

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRA NUEVA

GENTE DE TUFOS

POR
JOSÉ LÓPEZ SILVA
y prólogo de BLASCO IBAÑEZ

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50

NUEVA

**PESCADERO
A TUS BESUGOS**

NOVELA CÓMICA

DE

S. TABOADA

3

OBRA NUEVA

EMPRENDAMOS NUESTRA VIDA

POR

MAGDALENA DE SANTIAGO FUENTES

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

MÍSTICOS Y SECTARIOS

POR PASCUAL ROSSI

Un tomo, Ptas. 0'75

Resumen Bibliográfico

Mayo 1905

SE FACILITA GRATIS

SEGUNDA SERIE**4.º CUADERNO**

Acaba de publicarse

Barcelona á la vista

ESPLÉNDIDO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS

16 PRECIOSAS VISTAS

4.º cuaderno2.ª serie**30 céntimos**

Fuera de Barcelona, 35

BARCELONA Á LA VISTA

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certíficat. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

UNA VISITA AL PARCH DE BARCELONA

EL TONI I LA PAULA

— Preparat, Paula, preparat; veuràs tu si n' es de gran: per seguir totes las cosas s' hi està un dia passejant.

— Si sapiguessim de lletra llegiríam això.
— Tant se val: devegades es millor no saberne.

— ¡Ah! ¿S' ha de pagar pera entrar aquí?

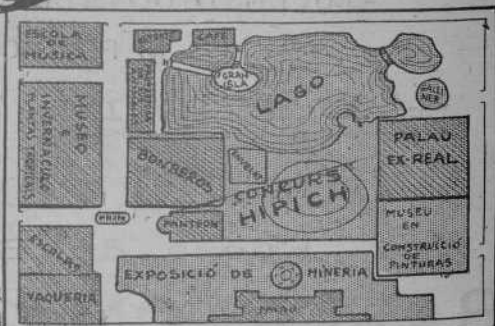
— ¿Y per entrar aquí també?

— ¡Y aixó està tancat y barrat!

— Paula del cor, ¡ja sé qué diu ara aquest lleterero!
— ¿Qué?
— No se permite la entrada.

Pano-moraleja, ó sigui descripció gráfica del Parch de Barcelona. Tot lo marcat ab sombra está tancat al públich. Unicament pot visitarse lo que queda en blanch.